

100 jaar terug in de tijd

Tijdens deze interactieve les in Streekmuseum Reeuwijk ontdekken leerlingen in groepjes hoe kinderen en volwassenen 100 jaar geleden leefden, werkten en speelden. In het museum ervaren ze hoe het was om te leren in een oud schooltje, de was te doen zonder machines, koffie te malen en te spelen zonder schermen. Een actieve, verrassende ontdekkingstocht vol verwondering, waarbij de leerlingen ook iets krijgen om mee naar huis te nemen.

TIJDSDUUR

1. Vooraf op school (30 min)
2. Bezoek aan het Streekmuseum (75 min)
3. Verwerking op school (30–45 min)

BENODIGDHEDEN

- Historische foto's op digibord of geprint, zie bijlage 1
- Vier extra begeleiders voor de bezoeken aan het museum
- Knutselmateriaal voor de creatieve verwerking

LESDOEL

- Leerlingen ontdekken hoe het dagelijks leven van kinderen en volwassenen 100 jaar geleden verschilde van nu.
- Leerlingen begrijpen dat deze verschillen te maken hebben met techniek, middelen en gewoonten van die tijd.
- Leerlingen leren kijken, vergelijken en vragen stellen.

KERNDOELEN (2025)

25C: De leerling verkent de omgeving van de school vanuit geografische, historische, economische en sociale invalshoeken.

27A: De leerling beschrijft historische ontwikkelingen aan de hand van gebeurtenissen, personen en voorwerpen.

37A: De leerling neemt deel aan diverse culturele en kunstzinnige activiteiten en reflecteert op eigen ervaringen en die van anderen.

36B: De leerling gebruikt technieken en vaardigheden bij het maken van individueel en gezamenlijk werk.

Vooraf op school

‘Wat was er anders 100 jaar geleden?’

Inleiding

- Reken samen terug: van 2025 naar 1925.
- Bespreek: hoe oud zijn opa's en oma's?
Hoeveel generaties terug is 100 jaar?

Kijken naar historische foto's (bijlage 1)

Gebruik de Visual Thinking Strategy methode, waarin je alleen de volgende vragen stelt:

- Wat gebeurt er op deze foto?
- Wat zie je waardoor je dat zegt?
- Wat kunnen we nog meer ontdekken?

Later kun je verder op de inhoud ingaan:

- Wat is er anders dan nu?
- Wat is hetzelfde?

Foto's bijlage 1

Bovenste foto:

Schoolklas in 1942 van de openbare school in Sluipwijk. In dit gebouw vind je nu de Watersnip, het natuureducatiecentrum. Foto: Streekmuseum Reeuwijk.

Middelste foto:

Onbekende schoolklas poseert met de armen over elkaar, circa 1930. Foto: Collectie Spaarnestad.

Onderste foto:

Oudste dochter van 9 kinderen doet de was bij de sloot op een boerderij aan de Middelburgseweg in Reeuwijk-dorp. De melkbussen staan te drogen en je ziet de wringer om de was mee te drogen. Foto van vóór 1950, Streekmuseum Reeuwijk.

Vragen bedenken

Laat leerlingen in tweetallen vragen opschrijven die ze tijdens het museumbezoek willen stellen. Denk aan:

- Hoe gingen kinderen vroeger naar school?
- Wat deden kinderen voor plezier?
- Welke spullen hadden mensen thuis?

Koppeling met het heden

Praat kort over spullen van nu:

- Wat gebruik jij elke dag?
- Bestond dat 100 jaar geleden ook?
- Wat deden mensen toen zonder elektrische apparaten, telefoon of internet?

Gedrag in het museum

Vraag de leerlingen of ze weten wat een museum is, en of ze wel eens bij een museum naar binnen zijn geweest.

- Hoe gedraag je je in een museum?
- Wat mag wel en niet?

Wel: goed rondkijken, nieuwsgierig zijn, vragen stellen.

Niet: rennen, veel lawaai maken of aan spullen zitten zonder dat daar toestemming voor is gegeven.

LES 2

Bezoek aan het Streekmuseum Reeuwijk

Je bezoekt het Streekmuseum Reeuwijk waar de leerlingen in groepjes meer leren over werken, wonen en naar school gaan 100 jaar geleden. Tijdens het museumbezoek nemen de vrijwilligers de begeleiding over. Als leerkracht ondersteun je waar nodig en verdeel de klas in vijf groepjes. Zorg dat je genoeg begeleiders mee hebt om elke een groepje te begeleiden.

Na een gezamenlijke introductie door de museumvrijwilligers gaan jullie in vijf groepen uiteen. Elk onderdeel duurt ongeveer 10 minuten.

Leerlingen draaien in kleine groepjes langs verschillende activiteiten:

- 1 Schooltje: hoe ging leren vroeger?
- 2 De was doen: zonder wasmachine
- 3 Tollen: spelen zonder scherm
- 4 Snorreboten: zelf je speelgoed maken
- 5 Koffie malen: ruiken, voelen, draaien

LES 3

Na afloop op school 100 jaar vooruit

Terugblik

- Zijn alle vragen in het museum beantwoord?
- Wat vonden leerlingen het meest verrassend?
- Wat was het leukste onderdeel?
- Vertel leerlingen dat ze nog eens terug kunnen gaan met (groot)ouders.

Creatieve verwerking

Stel de leerlingen de volgende vraag: "Als je samen aan het spelen was met een kind van 100 jaar geleden, welk speelgoed van nu zou je dan graag aan ze laten zien? En zou dit speelgoed over 100 jaar nog steeds even leuk zijn?" Dit laat de leerlingen nadenken over hoe verschillend óf juist hetzelfde dingen kunnen zijn 100 jaar later. Introduceer daarna onderstaande opdracht, waarin de leerlingen als toekomstontwerpers niet 100 jaar terug in de tijd gaan, maar 100 jaar vooruit.

Opdracht toekomsttekening of prototype: laat leerlingen ontwerpen hoe iets er over 100 jaar uit zou zien:

- Speelgoed
- School
- Woning
- Vervoer

Laat ze er één zin bij schrijven:

"In 2125 gebruiken mensen ..."

Bijlage 1

